

**Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка**

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології
Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-наукового інституту
педагогіки і психології

проф. Світлана КОНДРАТЮК

«28» серпня 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Арт-терапія**

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальність
053 Психологія
освітньо-професійна програма Практична психологія першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти
мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією
НН інституту педагогіки і психології
«28» серпня 2024 р.

Голова: Юлія БОНДАРЕНКО
д. пед. наук, професор

Розробники: Василевська О.І., к.психол.н., ст.викладач кафедри психології

Викладач: Пасько К.М., к. філос.н., доц. кафедри психології

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри психології
Протокол № 1 від «28» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри
д. психол. н., професор

Світлана КУЗІКОВА

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань Соціальні та поведінкові науки 05	Обов'язкова (варіативна)	
	Напрямок підготовки 053 Психологія (шифр і назва)		
Індивідуальне навчально-дослідне завдання	Спеціальність	Рік підготовки:	
		2-й	2-й
Загальна кількість годин - 120		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних -4 самостійної роботи студента - 4	Освітній ступінь: бакалавр	Лекції	
		20 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		26 год.	6 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		72 год.	108 год.
		Консультації:	
		2 год.	2 год.
Вид контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: вивчення теоретичних та практичних основ арт-терапії, оволодіння техніками арт-терапії як діагностичним, розвивальним, релаксаційним матеріалом.

Завдання:

- формування у студентів знань про теоретичні основи арттерапії;
 - засвоєння понятійного апарату арт-терапії;
 - оволодіння навичками самоаналізу соматичних імпульсів та навичками роботи з психологічним дискомфортом шляхом роботи з власним тілом;
 - розвиток навичок самозаглиблення та саморефлексії, формування відкритості власного досвіду;
 - формування аналітичних навичок роботи з рухом, переживанням, продуктами творчості;
- розвиток навичок активізації творчого потенціалу за допомогою використання арсеналу арт-терапевтичних технік.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати :

- психологічні, методичні та організаційні основи арт-терапії;
- фактори, чинники та механізми психокорекційного арт-терапевтичного впливу;
- норми, принципи та правила роботи арттерапевта;
- етапи арт-терапевтичного процесу, арт-терапевтичних занять;
- напрямки арт-терапії;

вміти:

- аналізувати літературу з арт-терапії;
- застосовувати мистецьку творчу діяльність як терапевтичний та діагностичний процес;
- інтегрувати досвід розкриття творчого потенціалу як необхідну складову ефективної арт-терапевтичної роботи;
- застосовувати психодіагностичні методики і систему арт-терапевтичних підходів.

Академічна доброчесність. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації; самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей)

(«Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у освітньо-

науковій діяльності Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка», що ухвалене рішенням вченої ради університету протокол № 12 від 18 червня 2020 року

https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_zabezpechennya_ad_2866f.pdf).

3. Програма навчальної дисципліни

РОЗДІЛ І.

Вступ до предмета. Основні питання теорії та практики арт-терапії.

Тема 1. Феномен арт-терапії.

Тема 2 . Методологія арт-терапії.

Тема 3. Діагностика в арт-терапії.

РОЗДІЛ ІІ.

Арт-технології в роботі з особистістю та групою.

Тема 4. Ізотерапія.

Тема 5. Казкотерапія.

Тема 6. Лялькотерапія.

Тема 7. Маскотерапія.

Тема 8. Фото і кінотерапія.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р.		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р.
РОЗДІЛ І. Вступ до предмета. Основні питання теорії та практики арт-терапії.												
Тема 1. Феномен арт-терапії	16	2	4			10	16	2	2			12
Тема 2. Методологія арт-терапії	14	4	4			6	12					12
Тема 3. Діагностика в арт-терапії	22	4	4		2	12	20	2	2		2	14
РОЗДІЛ ІІ. Арт-технології в роботі з особистістю та групою												
Тема 4. Ізотерапія	18	2	6			10	16		2			14
Тема 5. Казкотерапія	12	2	2			8	14					14

Тема 6. Лялькотерапія	12	2	2			8	14					14
Тема 7. Маскотерапія.	12	2	2			8	14					14
Тема 8. Фото і кінотерапія.	14	2	2			10	14					14

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Феномен арт-терапії	2	2
2	Методологія арт-терапії	4	
3	Діагностика в арт-терапії	4	2
4	Ізотерапія	2	
5	Казкотерапія	2	
6	Лялькотерапія	2	
7	Маскотерапія	2	
8	Фото і кінотерапія	2	

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Феномен арт-терапії	4	2
2	Методологія арт-терапії	4	
3	Діагностика в арт-терапії	4	2
4	Ізотерапія	6	2
5	Казкотерапія	2	
6	Лялькотерапія	2	
7	Маскотерапія	2	
8	Фото і кінотерапія	2	

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Феномен арт-терапії	10	12
2	Методологія арт-терапії	6	12
3	Діагностика в арт-терапії	12	14
4	Ізотерапія	10	14
5	Казкотерапія	8	14
6	Лялькотерапія	8	14
7	Маскотерапія	8	14
8	Фото і кінотерапія	10	14

8. Індивідуальні завдання

1. Інтерпретація дитячого малюнка.
2. Терапія творчим самовиразом.
3. Смысл візуальних образів.
4. Можливості психологічних досліджень за допомогою мистецтва.
5. Діалектика арт-терапії.
6. Арт-терапія та мозок.
7. Техніка спільного малювання.
8. Рух, імпрровізація та тілесні відчуття в арт-терапії.
9. Проблеми ідентичності через призму арт-терапії.
10. Юнгеніанська пісочна терапія.
11. Основи психології художньої творчості.
12. Психологія артистичної діяльності.
13. Психологія диригування.
14. Ідентифікація та інсценівка.
15. Границі тілесності людини.
16. Психологія тілесної свідомості.
17. Свідомість через рух.
18. Особистість в процесі танцювально-експресивного тренінгу.
19. Людина та її символи.
20. Дитячий малюнок у фізіологічній інтерпретації.
21. Арт-терапія в музейній педагогіці.
22. Креативна терапія.
23. Пальчиковий ігротренінг.
24. Арт-терапевтичні заняття в дитячому садку.
25. Арт-терапія з людьми похилого віку.
26. Казкотерапія в роботі з сімейним подружжям.
27. Малюнок і образ в гештальттерапії.
28. Казкотерапія в роботі з кризовими станами.
29. Арт-терапія в реадaptaції військових.
30. Кінотерапія в консультативній роботі практичного психолога.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

для заліку

Поточний контроль										Самостійна робота	Сума
РОЗДІЛ 1			РОЗДІЛ 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	35	100
6	6	9	6	6	6	9	6	6	5		

T1, T2 ... – теми розділів.

За роботу на семінарському занятті студент максимально отримує 4 бали, 8 балів за виконання контрольної роботи, 12 балів за підсумковий тестовий контроль. Самостійна робота включає завдання «Творчий зошит» 19 бали, «Кольорові спостереження» 7 балів, робота з казкою 8 балів, підготовка індивідуального дослідного завдання 10 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
74 - 81	C		
64 - 73	D	задовільно	
60 - 63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Друковані джерела, що відображають зміст курсу арт-терапії (підручники, посібники, монографії).
2. Інтернет-джерела, що відображають зміст курсу арт-терапії.
3. Контрольні тести та практичні завдання.

11. Рекомендована література

Базова

1. Арт-терапія: навчальний посібник / уклад. О.І.Василевська. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 131 с.

2. Вознесенська О. Л. Арт-терапія в роботі практичного психолога: використання арт-технологій в освіті. К.: Шкільний світ, 2007. 120 с.

3. Вознесенська О.Л. Ресурси арт-терапії на допомогу вимушеним переселенцям. Практичний посібник для тренерів. К.: Human Rights Foundation, 2018. 50 с.

URL: <http://uhrf.org/download/27.pdf>

4. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навч.- метод. посібник. Ч. 1. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 232 с.

URL: http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3301/1/АртТерап_ія-19-10-20.pdf

5. Колпакчи О.С. Арт-терапія: курс лекцій: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 288 с.

6. Психолого-педагогічна допомога особистості засобами арттерапії : міжнародна колективна монографія / за заг. ред. Т. А. Ткачук, Н. О. Бочаріна. – Переяслав (Київ.обл.) : Домбровська Я. М., 2020. 237 с. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/34680/Bihun%20N.%20I.pdf?sequence=1>

7. Тараріна О.В. Практикум з арт-терапії в роботі з дітьми. К., Астамір-В, 2019. 256 с.

URL:https://vtkosnova.com/wpcontent/uploads/2019/10/Praktikum_po_art_terapii_v_rabote-2.pdf

Допоміжна

1. Бреусенко-Кузнецов А.А. Про сучасне створення казки як вербальної техніки у просторі арт-терапії *Простір арт-терапії: можливості та перспективи* / За наук. Ред. А.П.Чуприкова, О.А.Бреусенка-Кузнецова, О.Л.Вознесенської. К.: КИТ, 2005. С. 16-32.

2. Василевська О.І. Сучасні тенденції казкотерапії в роботі

практичного психолога *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова*. Серія № 12. Психологічні науки: Зб. наукових праць. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2014. № 44 (68). С. 246-252.

3. Дикманн Х. Методи в аналітичній психології. К.: ТОВ «ЦГЛ»РОН», В.Сікач, 2001. 329 с.

4. Олексюк В. Особливості ціннісно-сислової сфери у другій половині дитинства *Психологія і суспільство*. 2011. № 3. С. 96-103.

5. Омельченко Я. Психологічна допомога дітям з тривожними станами. К.: Шк. світ, 2008. 112 с.

6. Репнова Т. Феномен емоційної зрілості і кризи розвитку / Т. Репнова *Практична психологія та соціальна робота*. 2004. № 4 (61). С. 47-52.

7. Страцинська І. А. Використання ігор та казок у практиці психолога. *Шкільному психологу*. 2010. – № 11. С. 20-23.

8. Турищева Л. Психологічні казки для дітей. *Зростаємо разом*. 2010. № 2. С. 6-9.

9. Чумарна М. І. Мандрівка в українську казку. Львів: Априорі, 2007. 112 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Бібліотека Національної освітньої спільноти.

[URL:https://vseosvita.ua/library](https://vseosvita.ua/library)

2. Збірник наукових праць «простір арт-терапії».

[URL:http://umo.edu.ua/zbirnik-naukovikh-pracj-prostir-art-terapiji](http://umo.edu.ua/zbirnik-naukovikh-pracj-prostir-art-terapiji)

3. Інститут практичної психології Ольги Гаркавець (директорка Інституту, практикуюча психологія і психотерапевтка, авторка і ведуча навчальних програм і курсів).

[URL:https://www.youtube.com/channel/UCVZU30MAscbvCDnZ4rgI4bQ](https://www.youtube.com/channel/UCVZU30MAscbvCDnZ4rgI4bQ)

4. Національна бібліотека України ім.В.І.Вернадського.

URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

5. Портал професійних психологів України «У психолога».

URL: <http://upsihologa.com.ua>

6. Теорія і практика арт-терапії (канал Олени Тараріної – сертифікована арт-терапевтка, бізнес-тренерка, коуч, TV експертка, кандидат педагогічних наук).

URL: <https://www.youtube.com/channel/UCxp-qZbkujPGHvu8Ehv-FsQ>